

Üçüncü Dünya Ülkelerinin Yolsuzluk Düzeylerini Açıklamakta CPIA Endeksi Değişkenlerinin Kullanılması¹

Özer ÖZÇELİK*
Yavuz ODABAŞI**
Hüseyin ÖNDER***

Özet

CPIA (Country Policy and Institutional Assessment) ülke politikası ve kurumsal değerlendirme endeksi bir ülkenin mevcut politikası ve kurumsal çerçevesinin kalitesini değerlendirmektedir. CPIA endeksi Dünya Bankası ve IDA (International Development Association-Uluslararası Kalkınma Birliği) tarafından hazırlanmaktadır. CPIA endeksinde kriterler 1'den 6'ya kadar değer alabilmektedir. CPIA endeksi dört ana grup ve on altı kriterden oluşmaktadır. Bu çalışmanın temel amacı, bu kriterlerin yolsuzluğun ortaya çıkışında ve yayılmasında ne derecede açıklayıcı olduğunu çoklu doğrusal regresyon analizi ile tespit etmektir. Çalışmada 69 ülkenin 2007 yılına ilişkin verileri kullanılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yolsuzluk, CPIA Endeksi, Çoklu Doğrusal Regresyon

Using Variable Index of the CPIA in Explaining the Level of Corruption in Third World Countries

Abstract

Country Policy and Institutional Assessment (CPIA) index evaluates the quality of existing policy and institutional framework of a country. CPIA index is prepared by World Bank and IDA (International Development Association). Criteria in CPIA index are imputed from 1 to 6. The main aim of this study is to determine how these criteria are explanatory in emerge and spread of the corruption by using multi-

¹ Bu çalışma, 24-25 Eylül 2009 tarihinde İzmir'de düzenlenen 2. Ulusal Yönetim ve Ekonomi Bilimleri Konferansında sunulan bildirinin gözden geçirilmiş halidir.

* Arş.Gör., Dumlupınar Üniversitesi, İİBF, İktisat Bölümü, ozerozelik@dumlupinar.edu.tr

** Arş.Gör., Dumlupınar Üniversitesi, İİBF, İktisat Bölümü, yavuz_odabasi@hotmail.com

*** Arş.Gör., Dumlupınar Üniversitesi, İİBF, İktisat Bölümü, honder@dumlupinar.edu.tr

linear regression analysis. In the study, data of the year 2007 of sixty nine countries will be used.

Key Words: *Corruption, CPIA Index, Multi-Linear Regression*

JEL Classification Codes: *D73, O16, C21*

Giriş

Yolsuzluk, yasadışı faaliyetler sonucunda ortaya çıkabileceği gibi, yasal olarak kabul edilen faaliyetler sonucunda da ortaya çıkabilmektedir. Dünyadaki ekonomilerin pek çoğunda yolsuzluk önemli bir sorun olarak görülmektedir. Bu alanda çalışan araştırmacılar tarafından yolsuzluk; kaynakların etkinliğini ve piyasanın işlerliğini bozduğu gerekçesiyle karşı gelinmesi gereken bir mekanizma olarak görülmektedir. Buna karşın, piyasa işlerliğinin bürokrasiyle sınırlandırıldığı ekonomilerde, birçok engelin kolaylıkla aşılabilmesi ve kaynakların daha hızlı hareket ettirilebilmesi için gerekli ve kendiliğinden sistemleşen bir mekanizma olduğu konusunda da karşıt görüşler bulunmaktadır. Literatürde, yolsuzluğun iktisadi ve siyasi boyutları kapsamlı olarak analiz edilmiştir. Bu analizlerde ülkelerin teolojik, sosyolojik ve ekonomik göstergeleri kullanılmıştır. Bu çalışmada ülkelerin kurumsal ve politik süreçlerinin bir bütün olarak değerlendirildiği CPIA endeksinin yolsuzluk olgusunun açıklanmasında bir değişken olarak kullanılabilmesi test edilmiştir.

CPIA (Country Policy and Institutional Assessment) endeksi, ülkelerin kurumsal ve politik süreçlerinin değerlendirilmesi ve bu süreçlerin notlandırılması temeline dayanmaktadır. Dünya Bankası tarafından yayınlanan CPIA endeksi, ülkelere yapılan mali yardımlarda yol gösterici olması amacıyla kullanılmaktadır. CPIA endeksinin tanımlanmasına ilişkin ayrıntılı bilgiler ilerleyen bölümlerde verilecektir.

1. Yolsuzluk Kavramı ve Tanımı

Sözlük anlamı olarak yolsuzluk kavramı; uygun olmayan amaçlar doğrultusunda bir vazifenin ihlal edilmesi amacıyla yapılan ikna çabası olarak ifade edilebilir. Burada ikna; bir bedel, ödül, hediye veya iyilik yoluyla, karar verici durumdaki memurun görüşlerinin değiştirilmesini anlatmaktadır. Yolsuzluk ve rüşvet birbirleriyle yakından ilişkili kavramlardır, ancak bu iki kavramı ayrılmaz bir bütün olarak da düşünmemek gerekir (Bayley, 1966:720). Yasal olarak yolsuzluk kavramı ise; bir memurun kanun dışı ve haksız bir şekilde, herhangi bir işi yaparken kendi çıkarları doğrultusunda fayda sağlaması olarak tanımlanabilir (Eliasberg, 1951:318). Politik açıdan yolsuzluk ise; sahip olunan politik gücün uygunsuz bir şekilde kullanımını ve belli şahısların çıkarlarına göre hareket edilerek, otorite veya mali anlamda kazanç elde edilmesini ifade etmektedir (Warren, 2004:332).

Yolsuzluk üzerine yapılan araştırmaların pek çoğunda Dünya Bankasının da raporlarında kabul ettiği tanım kullanılmaktadır. Bu tanıma göre yolsuzluk, “kamusal gücün özel çıkarlar için kötüye kullanılması”dır (Tanzi, 1998:8, Gray ve Kaufmann, 1998:7 ve Andvig, 2006:328). Yolsuzluğu, kamu görevlilerinin elinde bulundurdıkları kamusal yetkilerini, maddi veya maddi olmayan özel amaçları için, yasalara aykırı şekilde kullanmaları olarak da tanımlamak mümkündür (Berkman, 1983:17). Bu iki tanımda genel olarak kamusal ve politik yolsuzluklardan söz

edilmektedir. Fakat bilinmektedir ki özel kesimde de yolsuzluk mekanizması işlemektedir. Özel sektörü de içeren şekliyle yolsuzluk kavramı, yakın ilişkiler kurarak kendisi ve yakınları için bu davranıştan bazı avantajlar sağlamaya yönelik kasıtlı ve uygunsuz olaylar olarak nitelendirilebilir (Şener, 2001:17).

Gerek gelişmiş, gerekse gelişmekte olan ülkelerde hem etik, hem de ekonomik bağlamda yolsuzluk olgusu önem arz eden bir durumdadır. Boyutları farklı olmakla birlikte; gelişmiş-az gelişmiş, kapitalist-komünist ya da monarşik-demokratik bütün toplumlarda kayda değer ölçekte gözlemlenen yolsuzluk olgusu halkta “temiz toplum” talebini uyarmaktadır. Bu talebin karşılanabilmesi ise, yolsuzluk olgusunun kaynaklarının ve etkilerinin neler olduğunun bilinmesini zorunlu kılar (Cingi, 1997:655). Eğer bu talep karşılanamazsa hükümetler yolsuzlukla itham edilecekleri için düşecek, hatta devlet başkanları mevkilerini kaybedecektir (Tanzi, 1998:4). Yolsuzluklar, gelişmekte olan ekonomilerde ve geçiş ekonomilerinde daha yaygın olarak görülmekte ve kötü izler bırakmaktadır. Ancak bazı ülkeler yolsuzluğu bir sorun olarak görmemektedir. Örneğin; yolsuzluk Nijerya’da bir yaşam şekli olarak görülmekte, Sierra Leone’de bir kültür olarak algılanmakta, Sudan’da ise beşinci üretim faktörü olarak değerlendirilmektedir (Akçay, 2000:109-110).

2. Yolsuzluğun Nedenleri

Yolsuzluk olgusu karmaşık ve gizli süregelen bir süreç olduğu için tek bir nedeni olduğu düşünülemez. Pek çok ülkede yolsuzluğu besleyen ekonomik, sosyal ve siyasi faktörler bulunmaktadır. Bunlar; devletin ekonomideki rolü, izlediği politikalar, gelir dağılımındaki bozukluklar, fakirlik, fiyat kısıtlamaları, ticari kısıtlamalar, çoklu kur mekanizmaları, teşvik ve destek sistemleri, kıt kaynaklar, düşük ücretler, eksik denetim, kötü yönetim olarak sıralanabilir. Mal çeşitliliğinin kıt olması, fiyatlar genel düzeyinin yüksekliği, devlet kontrol ve denetimlerinin yetersiz oluşu da yolsuzluğun toplumdaki bireyler üzerinde bir ek gelir kaynağı olarak algılanmasına sebep olmaktadır (Akçay, 2000:113-114).

Yolsuzluk olgusu genel olarak devletin ekonomik faaliyetleri sonucu, özellikle devletin tekelci gücünden kaynaklanmaktadır. Bir yolsuzluk eyleminin oluşabilmesi için ortada bir rantın bulunması gerekmektedir. Devletin ekonomik hayata yoğun bir şekilde müdahalesi ve onun kaynak tesisindeki tekelci yapısının bir sonucu olarak kamu hizmeti gören bireylerin gerek kendilerinin istemesi, gerekse bu hizmetleri talep edenlerin teklifleri sonucunda yolsuzluk mekanizması devreye girmektedir (Kar ve Balcı, 1999:142).

Yolsuzluk ekonomisi bir sarmal olarak ele alınırsa, üç ana unsuru olduğu görülür. Bunlar; siyasal, ekonomik ve küreselleşmedir. Siyasal yolsuzlukların içerisine; rüşvetleri, demokrasi noksanlığını, bürokrasinin yavaş işlemesini, siyasi kadrolaşma hareketlerini koymak mümkündür. Ekonomik yolsuzlukların unsurlarını ise; vergiden bağımsız sektörler, kayıt dışı ekonomi, siyasi partilerin finansmanı, kamu harcama kalemleri ve adaletsiz gelir dağılımı oluşturur. Diğer taraftan küreselleşme süreci ile birlikte yolsuzluğun uluslararası bir boyuta girdiği görülmektedir (Özçelik vd., 2006:98-99).

3. Yolsuzluğun Belirleyicileri

Yolsuzluğun belirleyicilerini ölçmeye yönelik pek çok çalışma yapılmıştır. Bu çalışmalarda ekonomik ve ekonomik olmayan pek çok değişken kullanılmıştır. Bu çalışmalarda kullanılan değişkenleri dört temel grupta toplamak mümkündür. Bunlar; ekonomik ve ekonomik kurumlara ilişkin değişkenler, politik değişkenler, yargı ve bürokrasiye ilişkin değişkenler ve coğrafik-kültürel değişkenlerdir (Seldadyo ve Haan, 2006:14). Yolsuzluk üzerine yapılan çalışmalar ve sonuçlarına ilişkin Seldadyo ve Haan (2006) hazırlamış olduğu literatüre ait Tablolar, Ek 1’de gösterilmektedir. Ek’te yer alan literatür özeti dikkatli bir şekilde incelendiğinde aynı değişkenleri kullanan farklı çalışmalarda farklı sonuçlar bulunduğu görülebilmektedir. Bunun en önemli unsurlarından biri örneklem olarak farklı ülkelerin seçilmesi ile bağımlı değişken olarak alınan yolsuzluk rakamlarının farklı kurumlar tarafından üretiliyor olmasıdır.

4. Yolsuzluğun Belirleyicisi Olarak CPIA Endeksinin Kullanılması

CPIA (Country Policy and Institutional Assessment) endeksi Dünya Bankası tarafından IDA (International Development Association-Uluslararası Kalkınma Birliği)’ya hazırlanmaktadır. Bu endeks dört ana başlık altında yer alan on altı alt başlıktan oluşmaktadır. Bu ana ve alt başlıklar şunlardan oluşmaktadır:

A. Ekonomi Yönetimi

1. Makro Ekonomik Yönetim
2. Maliye Politikası
3. Borç Politikası

B. Yapısal Politikalar

1. Ticaret
2. Finansal Sektör
3. İş Düzenlemeleri
- C. Toplumsal Katılım İçin Politikalar

1. Cinsiyet Eşitliği
2. Kamusal Kaynak Kullanımında Eşitlik
3. İnsan Kaynaklarının İnşası
4. Sosyal Koruma ve İş Gücü
5. Çevresel Sürdürülebilirlik İçin Kurumlar ve Politikalar

D. Kamu Sektörü Kurumları ve Politikalar

1. Mülkiyet Hakları ve Yasa Tabanlı Yönetim
2. Bütçe ve Mali Yönetimin Kalitesi
3. Gelir Hareketliliğinin Verimliliği
4. Kamu Yönetiminin Kalitesi
5. Kamu Sektöründe Yolsuzluk, Hesap Verebilirlik ve Şeffaflık

Bu alt kriterlerin puanlanmasında 1’den 6’ya kadar olan bir ölçek kullanılmaktadır. 1 notu, o ülkenin ilgili kriterinin kalitesini düşük, 6 ise o ülkenin ilgili kriterinin kalitesinin yüksek olduğunu göstermektedir. CPIA endeksi genel olarak üçüncü dünya ülkeleri için hesaplanmaktadır. Dünya Bankasının bu ülkelere yapacağı mali yardımlarda bir gösterge olarak kabul edilmektedir.

Bu çalışmada, CPIA endeksinin üçüncü dünya ülkesi olarak adlandırılan ülkelerin yolsuzluk düzeylerini açıklamada ne kadar başarılı olabildiği analiz edilecektir.

5. Uygulama

Yolsuzluk olgusunu açıklamak için yukarıda bahsedilen ve Ek 1’de yer alan pek çok çalışma yapılmıştır. Fakat CPIA endeksinin yolsuzluğu açıklamak için kullanılmasına ilişkin literatürde herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışmada CPIA endeksinde yer alan değişkenlerin yolsuzluk değişkenini açıklamada ne kadar etkili olduğu çoklu doğrusal regresyon modeli ile analiz edilecektir.

5.1. Model Veri ve Yöntem

CPIA endeksinde yer alan ve yukarıda ana başlıkları itibarıyla sıralanan on altı alt değişken, ilgili oldukları ana başlık altında ağırlıksız ortalama yöntemi ile gruplandırılmıştır. Buna göre on altı alt değişken dört ana başlık ile ifade edilmektedir. CPIA endeksi notları Dünya Bankasının elektronik veri dağıtım sistemi olan DDP Quick Query’den alınmıştır. Yolsuzluk değişkenine ilişkin değerler ise Transparency International (Uluslararası Saydamlık) organizasyonundan alınmıştır. Modelde yer alan tüm değişkenler 2007 yılına aittir. Analizde 69 adet üçüncü dünya ülkesi örneklem alınarak analiz edilmiştir. Bu ülkelerin listesi Ek 2’de gösterilmektedir. Modelin yapısal gösterimi şu şekildedir:

$$\text{Corr} = \beta_0 + \beta_0 \text{EcoMan} + \beta_0 \text{PubSec} + \beta_0 \text{PolSoc} + \beta_0 \text{StrPol} + \varepsilon \quad (1)$$

Modelde yer alan değişkenlerin tanımlanması ise şu şekildedir:

Corr: Yolsuzluk Değişkeni. Uluslararası saydamlık organizasyonunun yayınlamış olduğu 2007 yılına ait CPI (yolsuzluk algılama endeksi) notları kullanılmıştır. Bir ülkenin CPI notu ne kadar yüksekse o ülkede yolsuzluk o kadar az demektir.

EcoMan: Ekonomi Yönetimi Değişkeni. Bu değişkenin altında üç adet CPIA alt değişkeni mevcuttur. Bu değişkenler Makro Ekonomik Yönetim, Maliye Politikası ve Borç Politikasıdır. Bu üç alt değişkenin ağırlıksız aritmetik ortalaması alınarak EcoMan değişkeni oluşturulmuştur. Ekonomi yönetimi değişkeni ile yolsuzluk değişkeni arasında pozitif bir ilişki olması beklenmektedir. Ekonomi yönetiminin kalitesi arttıkça yolsuzluğun azalması beklenmektedir.²

PubSec: Kamu Sektörü Kurumları ve Politikaları Değişkeni. Bu değişkenin altında beş adet CPIA alt değişkeni bulunmaktadır. Bu değişkenler Mülkiyet Hakları ve Yasa Tabanlı Yönetim, Bütçe ve Mali Yönetimin Kalitesi, Gelir Hareketliliğinin Verimliliği, Kamu Yönetiminin Kalitesi ve Kamu Sektöründe Yolsuzluk, Hesap Verebilirlik ve Şeffaflıktır. Bu beş alt değişkenin ağırlıksız aritmetik ortalaması alınarak PubSec değişkeni oluşturulmuştur. Kamu sektörünün kurumları ve politikaları ile yolsuzluk değişkeni arasında pozitif bir ilişki olması beklenmektedir. Kamu sektörünün kurumları ve politikalarının kalitesi düştükçe yolsuzluğun azalması beklenmektedir.

PolSoc: Toplumsal Katılım İçin Politikalar Değişkeni. Bu değişkenin altında beş adet CPIA alt değişkeni bulunmaktadır. Bu değişkenler, Cinsiyet Eşitliği, Kamusal Kaynak Kullanımında Eşitlik, İnsan Kaynaklarının İnşası, Sosyal Koruma ve İş Gücü ile Çevresel Sürdürülebilirlik İçin Kurumlar ve Politikalar. Bu beş alt değişkenin ağırlıksız aritmetik ortalaması alınarak PolSoc değişkeni oluşturulmuştur. Toplumsal Katılım İçin Politikalar Değişkeni ile Yolsuzluk

² Yolsuzluk değişkeni olarak alınan CPI endeksi notlarının artması o ülkede yolsuzluğun azalmasını ifade etmektedir. CPI endeks notunun düşüşü o ülkede yolsuzluğun artmasını göstermektedir.

Değişkeni arasında pozitif bir ilişki olması beklenmektedir. Kamu sektörünün kurumları ve politikalarının kalitesi düştükçe yolsuzluğun azalması beklenmektedir.

StrPol: Yapısal Politikalar Değişkeni. Bu değişkenin altında üç adet CPIA alt değişkeni mevcuttur. Bu değişkenler Ticaret, Finansal Sektör ve İş Düzenlemeleridir. Bu üç alt değişkenin ağırlıksız aritmetik ortalaması alınarak StrPol değişkeni oluşturulmuştur. Ekonomi Yönetimi Değişkeni ile Yolsuzluk Değişkeni arasında negatif bir ilişki olması beklenmektedir. Ekonomi yönetiminin kalitesi düştükçe yolsuzluğun artması beklenmektedir.

5.2. Bulgular

Yukarıda Eşitlik 1’de gösterilen modelin SPSS 16 programında analiz edilmesi ile elde edilen bulgular aşağıda raporlanmıştır. Tablo 1’de modele ilişkin tanımlayıcı istatistikler gösterilmektedir. Bu Tabloda modelde kullanılan değişkenlerin minimum, maksimum, ortalama ve standart hatalarına ilişkin değerler gösterilmektedir.

Tablo 1: Tanımlayıcı İstatistikler

	N	Minimum	Maksimum	Ortalama	Std. Hata
CPI	69	1,60	5,60	2,6812	0,77749
EcoMan	69	1,00	5,67	3,5121	0,74443
PubSec	69	2,00	4,00	3,0899	0,67522
PolSoc	69	1,80	4,20	3,3594	0,66913
StrPol	69	2,00	5,00	3,4638	0,61892

Modelin SPSS 16 programında çoklu doğrusal regresyon modeli ile analiz edilmesi sonucu elde edilen değerler Tablo 2’de gösterilmektedir. Tablo 2’de modelin genel olarak anlamlılığını gösteren F istatistiği değerinin 42,902 ve F istatistiğinin olasılık değerinin 0,0001 bulunduğu raporlanmıştır. Bu değer modelin %1’de bile anlamlı olduğunu göstermektedir. Modelde yer alan değişkenlerin bağımlı değişken olan yolsuzluk değişkeninde meydana gelen değişimini açıklama yüzdesini gösteren düzeltilmiş R^2 değeri ise 0,541’dir. Bu değer, modelde yer alan bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkende meydana gelen değişimin yaklaşık %54’ünü açıklayabildiğini ifade etmektedir. Modelde yer alan değişkenlerden EcoMan değişkeni ile PubSec değişkenleri %1’de bile anlamlı bulunmuştur. Yapılan analiz sonucunda PolSoc değişkeni ile StrPol değişkeninin yolsuzluk değişkeni üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki ortaya koymadığı bulunmuştur.

PubSec değişkeninde meydana gelen 1 birimlik değişim yolsuzluk değişkeni üzerinde 1,075 birimlik bir etki meydana getirmektedir. Dolayısıyla, bir ülkenin kamu sektörü kurumları ve politikalarının kalitesinde meydana gelen 1 birimlik değişim o ülkenin CPI notunun yükselmesine ve yolsuzluğun azalmasına neden olacaktır. Bu sonuç çalışmanın başında beklenen etki ile örtüşmektedir.

EcoMan değişkeninin katsayısı ise -0,335 olarak bulunmuştur. Bu değer ekonomi yönetiminin kalitesindeki 1 birimlik bir artışın yolsuzluk değişkeni üzerinde 0,335 birimlik bir azalma meydana getireceğini göstermektedir. Dolayısıyla bir ülkenin ekonomi yönetiminin kalitesinin artması ile o ülkenin CPI

notunun azalacağı böylece yolsuzluğun artacağı sonucu bulunmaktadır. Ancak burada şu nokta gözden kaçırılmamalıdır. Normal şartlarda gelişmiş ülkelerde ekonomi yönetiminin kalitesinin artmasının yolsuzluğun azalmasına neden olması gerekmektedir. Fakat yapılan bu çalışmada üçüncü dünya ülkelerinin örneklem olarak alınması ile ekonomi yönetimi kalitesinin alt değişkenleri olan Makro Ekonomik Yönetim, Borç ve Maliye Politikaları Yönetimlerinin iyileştirilmesi sonucu ülke ekonomisinde devletin oluşan faydayı bölüştürmesi daha çok olacaktır. Oluşan bu değerın bölüştürülmesi sırasında yolsuzluk mekanizmasının işleyiş kazandığı çalışmanın sonucu ile ortaya konmuştur.

Tablo 2: Çoklu Doğrusal Regresyonunun Analiz Sonucu

Değişkenler	Katsayılar	Std. Hata	t-Değerleri	Olasılık Değerleri
Sabit Değer	0,672	0,384	1,749	0,085
EcoMan	-0,335	0,121	-2,775	0,007
PubSec	1,075	0,190	5,657	0,001
PolSoc	0,062	0,185	0,335	0,739
StrPol	-0,099	0,169	-0,588	0,559
R ² 0,565	Düzeltilmiş R ² 0,541	F-İstatistiği 42,902	F-İstatistiği 0,0001	Olasılık Değeri

Sonuç

Yolsuzluk hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerin ortak bir sorunudur. Bu sorunun işleyiş mekanizmaları ve belirleyicileri üzerine literatürde çok sayıda çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmaların büyük bir kısmı kendi kendini tekrar eden çalışmalar niteliğindedir. Ayrıca bu çalışmalarda birbirine zıt sonuçlar da ortaya koyulmuştur. Yapılan bu çalışma ile yolsuzluk üzerine çalışan akademisyenlere ve kurumlara farklı bir bakış açısı getirilmesi amaçlanmaktadır.

CPIA endeksi bir ülkenin kurumlarını ve politikalarını bir bütün olarak değerlendiren bir endeks sınıflamasıdır. Bu özelliğinden dolayı çalışmada CPIA endeksinin yolsuzluk değişkenini açıklamada ne kadar başarılı olabileceği incelenmek istenmiştir. Yapılan analiz sonucunda bulunan değerler, CPIA endeksinde oluşan bağımsız değişkenlerin yolsuzluk değişkeninde meydana gelen bir değişimin yaklaşık olarak %50'sinden fazlasını açıklayabildiği %1'lik bir anlamlılık düzeyinde ortaya konmuştur.

Yapılan analiz sonucunda, CPIA değişkenlerinin toplandığı dört ana başlıktan ikisinin (PolSoc ve StrPol) yolsuzluk değişkeni üzerinde istatistiksel açıdan anlamlı bir etkiye sahip olmadığı, diğer iki değişkenin (EcoMan ve PubSec) ise istatistiksel açıdan anlamlı bir etkisi olduğu sonucu bulunmuştur. İstatistiksel açıdan anlamlı bulunan EcoMan ve PubSec değişkenlerinden PubSec değişkeninin katsayısı beklentiler doğrultusunda gerçekleşmiştir. Fakat EcoMan değişkeninin katsayısının işareti beklentilerin aksi yönünde bulunmuştur. Bu durum, ekonomide yönetim kalitesinin artması, kamunun daha fazla faydayı elinde bulundurması ve bunları dağıtması olarak yorumlanmıştır. Çünkü örneklem olarak ele alınan üçüncü dünya

ülkeleri ekonomik olarak geri kalmış ülkelerdir. Bu ülkelerin daha fazla faydayı bölüştürme eğiliminde olmasının, yolsuzluk mekanizmasını da beraberinde getireceği düşünülmektedir.

Ek 1: Yolsuzluk Üzerine Yapılan Ampirik Çalışmalar

Ek Tablo 1: Yolsuzluğun Ekonomik Belirleyicileri

Değişken	Pozitif Etki	Negatif Etki
Ekonomik Faktörler		
Gelir	Braun-Di Telia (2001), Frechette (2001)	Brown vd. (2005), Kunicova-R.Ackerman (2005), Lederman vd. (2005), Braun-Di Telia (2004), Chang-Golden (2004), Damania vd. (2004), Dreher vd. (2004), Alt-Lassen (2003), Brunetti-Weder (2003), Graeff-Mehlkop (2003), Herzfeld-Weiss (2003), Knack-Azfar (2003), Persson vd. (2003), Tavares (2003), Fishman-Gatti (2002), Paldam (2002-01), Frechette (2001), Bonanglia vd. (2001), Swamy vd. (2001), Abed-Davoodi (2000), Rauch-Evans (2000), Treisman (2000), Wei (2000), Ades-Di Tella (1999), Goldsmith (1999-97), van Rijkeghem-Weder (1997)
Gelir Dağılımı	Paldam (2002)	
Kamu Harcamaları	Ali-Isse (2003)	Fishman-Gatti (2002) Bonanglia vd. (2001)
Kamu Geliri	Lederman vd. (2005), Alt-Lassen (2003)	
Kamu Transfer Harcamaları		Lederman vd. (2005)
Kara Para		Brunetti-Weder (2003), van Rijkeghem-Weder (1997)
Enflasyon	Braun-Di Telia (2004), Paldam (2002-01)	
Ekonomik Kurumlar		
Yabancı Yardım	Ali-Isse (2003)	Tavares (2003)
İthalat Oranı		Herzfeld-Weiss (2003), Fishman-Gatti (2002), Frechette (2001), Treisman (2000), Ades-Di Tella (1999)

Üçüncü Dünya Ülkelerinin Yolsuzluk Düzeylerini Açıklamakta CPIA Endeksi Değişkenlerinin Kullanılması

Ham Madde İhracatı	Herzfeld-Weiss (2003) Tavares (2003), Bonaglia vd. (2001), Frechette (2001)	Frechette (2001)
Ticari Açıklık		Gurgur-Shah (2005) Brunetti-Weder (2003), Knack-Azfar (2003), Persson vd. (2003), Fishman-Gatti (2002), Bonaglia vd. (2001), Frechette (2001), Wei (2000), Ades-Di Tella (1999), Laffont-N'Guessan (1999), Leite-Weidmann (1997)
Ekonomik Özgürlük	Graeff-Mehlkop (2003), Paldam (2001)	Kunicova-R.Ackerman (2005) Gurgur-Shah (2005), Ali-Isse (2003), Graeff-Mehlkop (2003), Park (2003), TVeidman (2000), Goldsmith (1999)
Ticaret Bariyerleri Rekabet Gücü	Broadman-Recanatini (2002-00)	Gurgur-Shah (2005), Suphacahlasai (2005)
Yapısal Reformlar		Abed-Davoodi (2000)
Altyapı		Broadman-Recanatini (2000)
Bütçe Kısıtlamaları		Broadman-Recanatini (2002-00)
Demografik Faktörler		
Okullaşma	Frechette (2001)	Ali-Isse (2003), Alt-Lassen (2003), Brunetti-Weder (2003), Persson vd. (2003), Evans-Rauch (2000), Ades-Di Tella (1999-97), van Rijckeghem-Weder (1997)
Nüfus	Damania vd. (2004), Alt-Lassen (2003), Knack-Azfar (2003), Fishman-Gatti (2002)	Tavares (2003)
Kadın İş Gücü		Swamy vd. (2001)

Ek Tablo 2: Yolsuzluğun Siyasal Belirleyicileri

Değişken	Pozitif Etki	Negatif Etki
Demokrasi ve Sivil Özgürlükler		Kunicova-R.Ackerman (2005), Lederman vd. (2005), Gurgur-Shah (2005), Braun-Di Tella (2004), Chang-Golden (2004), Damania vd. (2004), Herzfeld-Weiss (2003), Knack-Azfar (2003), Broadman-Recanatini (2002-00), Paldam (2002), Bonaglia vd. (2001), Frechette (2001), Swamy vd. (2001), Treisman (2000), Wei (2000), Adea-Di Tella (1999-97), Leite-Weidmann (1997), Goldsmith (1999), Van Rijckeghem-Weder (1997)
Basın Özgürlüğü		Lederman vd. (2005), Suphacahlasai (2005), Brunetti-Weder (2003)
Adem-i Merkezileşme	Brown vd. (2005), Kunicova-R.Ackerman (2005), Damania vd. (2004), Treisman (2000), Goldsmith (1999)	Gurgur-Shah (2005) Lederman vd. (2005), Fishman-Gatu (2002), Ali-Isse (2003), Wei (2000)
Başkanlık	Brown vd. (2005), Kunicova-R.Ackerman (2005), Lederman vd. (2005), Chang-Golden (2004)	
Parti Sayısı	Chang-Golden (2004)	
Politik İstikrarsızlık	Park (2003), Leite-Weidmann (1999)	
İdeolojik Polarizasyon		Brown vd. (2005)
Çoğulculuk		Kunicova-R.Ackerman (2005)
Merkezi Planlama		Abed-Davoodi (2000)
Kamuda Kadının Pozisyonu		Swamy vd. (2001)

Ek Tablo 3: Yolsuzluğun Hukuki ve Bürokratik Belirleyicileri

Değişkenler	Pozitif Etki	Negatif Etki
Kamu Ücretleri		Alt-Lassen (2003), Herzfeld-Weiss (2003), Rauch-Evans (2000), van Rijckeghem-Weder (1997)
Bürokrasinin Kalitesi		Gurgur-Shah (2005), Brunetti-Weder (2003), van Rijckeghem-Weder (1997)
Liyakat Sistemi		Rauch-Evans (2000)
Hukuk Kuralları		Damania vd. (2004), Ali-Isse (2003), Brunetti-Weder (2003), Herzfeld-Weiss (2003), Park (2003), Broadman-Recanatini (2000), Leite-Weidmann (1997), Ades-Di Telia (1997)

Ek Tablo 4: Yolsuzluğun Kültürel ve Coğrafik Belirleyicileri

Değişken	Pozitif Etki	Negatif Etki
Dini İlişkiler	Paldam (2001), La Porta vd. (1999)	Chang-Golden (2004), Herzfeld-Weiss (2003), Persson vd. (2003), Bonaglia vd. (2001), Paldam (2001), Treisman (2000), La Porta vd. (1999)
Etnik Yapı	Lederman vd. (2005), Suphachalasai (2005), Herzfeld-Weiss (2003), Treisman (2000), La Porta vd. (1999)	Bonaglia vd.(2001)
Sömürge Geçmişi	Gurgur-Shah (2005), Tavares (2003)	Herzfeld-Weiss (2003), Persson vd. (2003), Swamy vd. (2001), Treisman (2000)
Ticari Uzaklık	Ades-Di Tella (1999)	Bonaglia vd.(2001)
Yasaların Orjini	Catti (1999), La Porta vd. (1999)	Suphachalasai (2005)
Doğal Kaynaklar	Leite-Weidmann (1997)	

Kaynakça

- Akçay, S. (2000), “Gelişmekte Olan Ülkelerde Yolsuzluğun Ekonomik Nedenleri ve Etkileri”, *Afyon Kocatepe Üniversitesi İİBF Dergisi*, Cilt:2, Sayı:1, Temmuz, 109-125.
- Andvig, J. C. (2006), “Corruption and Fast Change”, *World Development*, Vol:34, No:2, 328-340

- Bayley, D. H. (1966), "The Effects of Corruption in a Developing Nation", *The Western Political Quarterly*, Vol:19, No: 4, December, 719-732.
- Berkman, Ü. (1983), *Az gelişmiş Ülkelerde Kamu Yönetiminde Yolsuzluk ve Rüşvet*, TODAİE Yayınları: Ankara.
- Cingi, S. (1997), "Yolsuzluk Olgusu ve Ekonomik Analizi", *Yeni Türkiye*, Yıl:3, Sayı:13, Ocak-Şubat, 655-665.
- Eliasberg, W. (1951), "Corruption and Bribery", *The Journal and Criminal Law, Criminology, and Police Science*, Vol: 42, No:3, Sep-Oct, 317-331.
- Gray, C. W. ve Kaufmann, D. (1998), "Corruption and Development", *Finance & Development*, Vol:35, No:1, March, 7-10.
- Kar, M. ve Balcı, A. (1999), "Yolsuzluklar ve İktisadi Kalkınma: Nedenleri, Etkileri ve Mücadele", *Türk İdare Dergisi*, Yıl:71, Sayı:423, Haziran, 139-153.
- Özçelik, Ö., Yaşar, E. ve Önder, H. (2006), "Kapitalizm Ahlakı ve Kronizm", ed. Aydın, S. içinde *Yolsuzluk -nedenleri, etkileri, çözüm yolları-*, Turhan Kitabevi, Ankara, 165-196.
- Seldadyo, H. ve De Haan, J. (2006), "The Determinants of Corruption, A Literature Survey and New Evidence", *2006 EPCS Conference*, Turku, Finland, 20-23 April, 1-60.
- Şener, N. (2001), *Tepeden Tırnağa Yolsuzluk*, İkinci Baskı, Metis Yayınları: İstanbul.
- Tanzi, V. (1998), *Corruption Around the World: Causes, Consequences, Scope, and Cures*, IMF Working Paper, 98/63.
- Transparency International, Corruption Perception Index, http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi/2007 (10/05/2009)
- Warren, M. E. (2004), "What Does Corruption Mean in A Democracy?", *American Journal of Political Science*, Vol: 48, No:2, April, 328-343.
- World Bank, DDP Quick Query World Development Indicators, <http://ddp-ext.worldbank.org/ext/DDPQQ/member.do?method=getMembers&userid=1&queryId=6> (10/05/2009).